

Výzkum mezi nezapojenými školami Program Erasmus+

Zpráva z výzkumu
Květen - červenec 2022

Sektory: Školní vzdělávání, Odborné vzdělávání a příprava

*Exkluzivně pro Dům zahraniční spolupráce realizovala společnost
STEM/MARK*

Výzkum mezi nezapojenými školami Program Erasmus+

Mateřské, základní a střední školy

Cíle:

- Zmapovat vnímání programu Erasmus+
- Identifikovat bariéry a potenciální motivátory k zapojení do programu
- Identifikovat možnosti a potřeby škol v oblasti mezinárodní spolupráce

Kvalitativní část: Focus groups

Květen 2022

Zúčastnilo se celkem 16 osob z vybraných krajů ČR

FG1: ředitelé MŠ a ZŠ

FG2: ředitelé SOŠ, SOU a VOŠ

FG3: učitelé ZŠ a SOŠ/SOU, kteří mají na škole na starost různé aktivity navíc

Témata

- Akce a aktivity, které školy pořádají nebo se jich účastní
- Využívání informačních a komunikačních kanálů
- Zkušenost s **dotazními programy**
- **Internacionalizace** a další priority
- Povědomí a **postoje k programu Erasmus+**
- **Důvody neúčasti v programu Erasmus+**
- Potenciální **možnosti zapojení**
- Případné **motivace a přínosy** při zapojení do programu

Kvantitativní část: dotazník

Červen a červenec 2022

Zúčastnilo se 199 ředitelů ze všech krajů ČR kromě hl. m. Prahy

Celkem 62 MŠ, 85 ZŠ a 52 SŠ

Hlavní zjištění I.

- Ředitelé jsou často zahlceni e-maily => **věnují pozornost zprávám od odesílatelů** (organizací), které znají
- S obecnými e-maily pracuje nejčastěji vedení školy, případně asistent/ka či sekretář/ka
- Současné priority: **adapce dětí** (z Ukrajiny), **personální otázky**, **IT vzdělávání**, **revize ŠVP, RVP**.
- 8 z 10 dotázaných škol vnímá **internacionalizaci ve vzdělávání** jako důležitou (nové přístupy ve výuce, kontakty pro spolupráci, sdílení příkladů z praxe apod.)
- **Všechny dotázané školy se zapojují do různých aktivit nad rámec výuky a běžných povinností**
 - MŠ a ZŠ: zájmové kroužky, doučování, projektové dny
 - SOŠ/SOU a VOŠ: charitativní akce, spolupráce s organizacemi v obci, přeshraniční spolupráce
 - Všechny typy škol: dny otevřených dveří, akce při významných dnech apod.
 - Dle ředitelů jsou tyto aktivity přínosné, ale naráží na kapacity pedagogů
- **3/4 škol deklarují účast na akcích** (např. veletrhy, semináře) **v regionu**
- **Pětina škol se účastní i akcí mimo region** (veletrhy, výstavy, vzdělávací semináře apod.)
- Všechny dotázané školy mají **alespoň minimální zkušenost s dotačními programy** – nejčastěji Šablony MŠMT
- **Téměř polovina (46 %) se v minulosti zapojila do zahraniční spolupráce**
 - Pro třetinu z nich bylo obtížné najít partnera (pomohl by přehledný seznam potenciálních partnerů)

Hlavní zjištění II.

- Erasmus+ asociace: zahraniční spolupráce, výměnné pobyty žáků/studentů, získávání nových zkušeností
- 7 z 10 škol nebylo nikdy osloveno s **konkrétní nabídkou zapojit se** do Era+ nebo Sboru
- Hlavní důvody dosavadní neúčasti: obava z **velké administrativní náročnosti, nedostatečné personální kapacity**
- **Třetina škol** by měla zájem se do **programu Erasmus+** v budoucnu **zapojit**, u SŠ má zájem více než polovina
- Preferované zdroje informací: předání zkušeností od úspěšné školy, webináře, semináře, informace na webu, konzultace
- **Povědomí o Domu zahraniční spolupráce má necelá polovina škol (48 %)**

- V sektoru SE se někdy objevují „**předsudky**“ z **neznalosti** (např. program je jen pro studenty, jen pro SŠ a VŠ, jen pro velké školy)
- Další bariéry: **jazyková bariéra** žáků a pedagogů (u MŠ a ZŠ), **administrativní náročnost, nezájem žáků či studentů v určitých regionech či typech škol** (např. při vyšší koncentraci žáků ze znevýhodněného prostředí), **řešení jiných problémů** (pandemie, válka na Ukrajině aj.)

- Motivace k zapojení: **Zvýšení povědomí** o možnostech (příklady dobré praxe, komplexní informační podpora), možnost zkusit si **administrativně jednodušší formy aktivit** (např. krátké výjezdy), **výjezdy méně orientované na výuku pro žáky s handicapem** (např. pobyt v přírodě či sportovní aktivity), získání **praxe pro studenty SOŠ/SOU a VOŠ**

- **Mezinárodní online vzdělávací aktivity** jsou vnímané jako doplněk fyzických výjezdů => neposkytují možnost dostatečné interakce pro navázání vztahu s partnerskou školou/organizací

Rozdíly mezi typy škol – stručné shrnutí

	MŠ	ZŠ	SŠ
Zkušenost - zahraniční spolupráce	19%	48%	73%
Účast na regionálních akcích	68%	69%	88%
Účast na akcích mimo region	10%	15%	37%
Důležitost internacionalizace pro danou školu	72%	81%	86%
Znají školu zapojenou v Era+	18%	51%	63%
Nikdy nebyli osloveni k zapojení do Era+ nebo Sboru	87%	78%	46%
Již sami hledali informace o Era+	13%	45%	56%
Zájem zapojit se v budoucnu	8%	38%	54%
Ví, čím se zabývá DZS	10%	27%	50%

Největší současné priority*

MŠ: Ekologie (24 %), adaptace dětí vč. ukrajinských (16 %), vzdělávání dětí se SVP (16 %), dobré vztahy (15 %)

ZŠ: IT vzdělávání (25 %), adaptace dětí vč. ukrajinských (21 %), revize ŠVP, RVP (19 %), personální problematika (18 %)

SŠ: Revize ŠVP, RVP (17 %), modernizace, vybavenost školy (15 %)

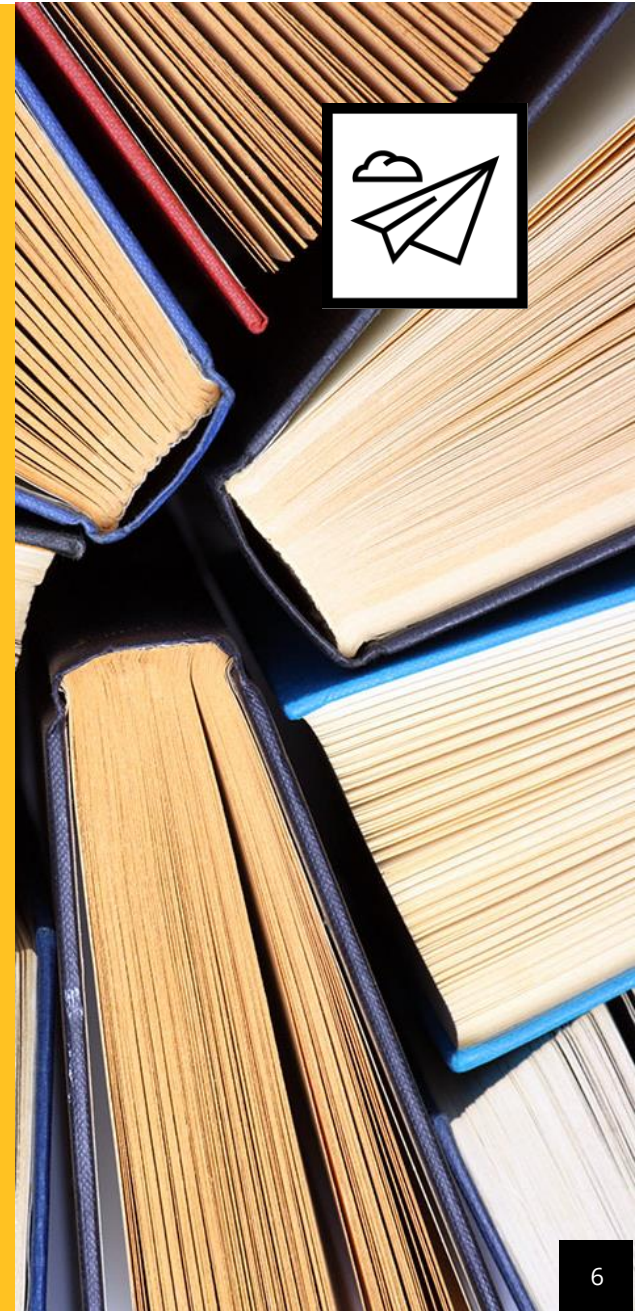
* Pro každý typ školy zahrnutý priority, které v otevřené otázce zmínilo alespoň 15 % dotázaných

Informační kanály

Zdroje informací

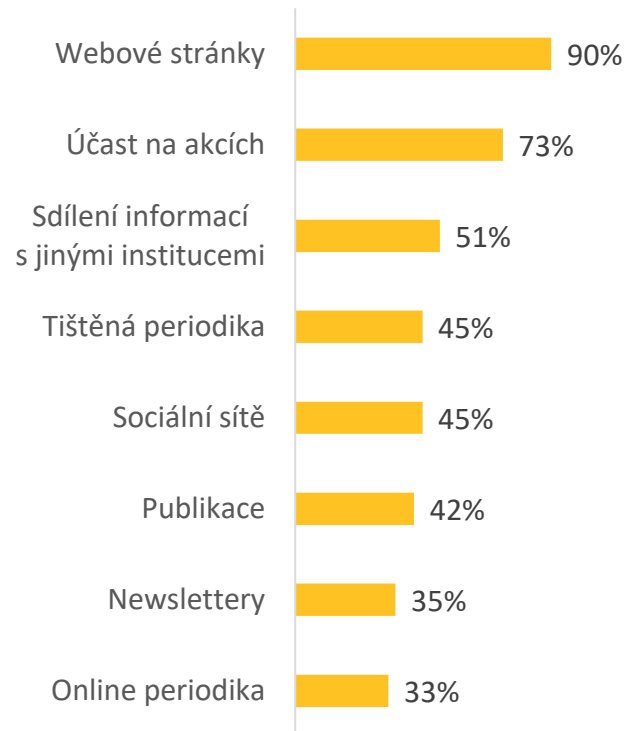
Práce s e-maily

Povědomí o DZS

Preferované zdroje informací

Obecné zdroje

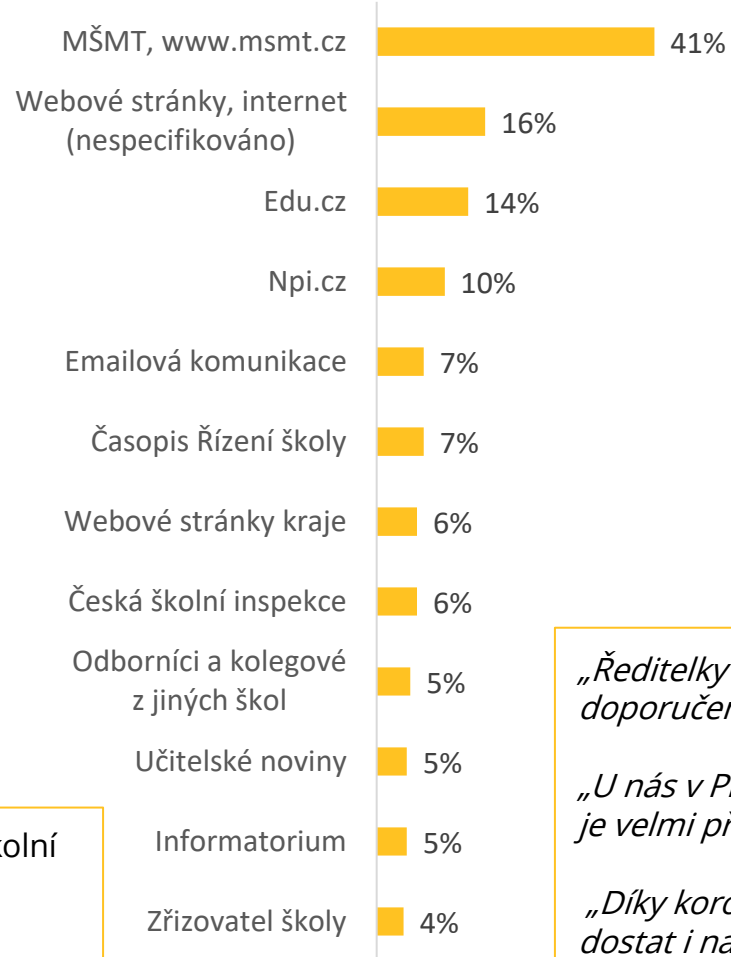

MŠ častěji získávají informace od České školní inspekce (13 %) a z Informatoria (15 %).

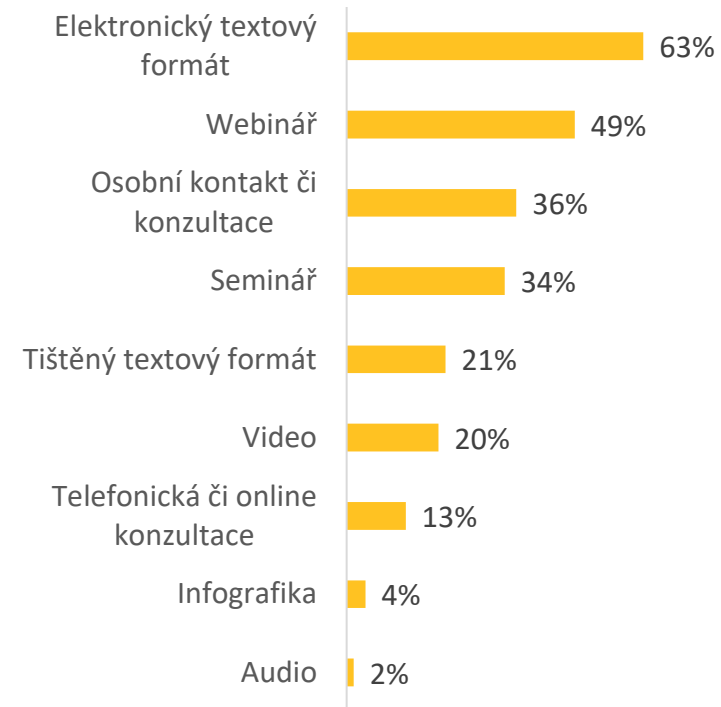
ZŠ více uvádějí Edu.cz (25 %).

Na 16. místě se umístil **Dům zahraniční spolupráce** (2 %), nejčastěji jej uvádějí SŠ (8 %).

Konkrétní zdroje

Preferované formáty

„Ředitelky MŠ mají svojí platformu na Facebooku, byť je to reklama nebo doporučení, i toto je zdrojem kvalitního doporučení.“ (ředitelka MŠ)

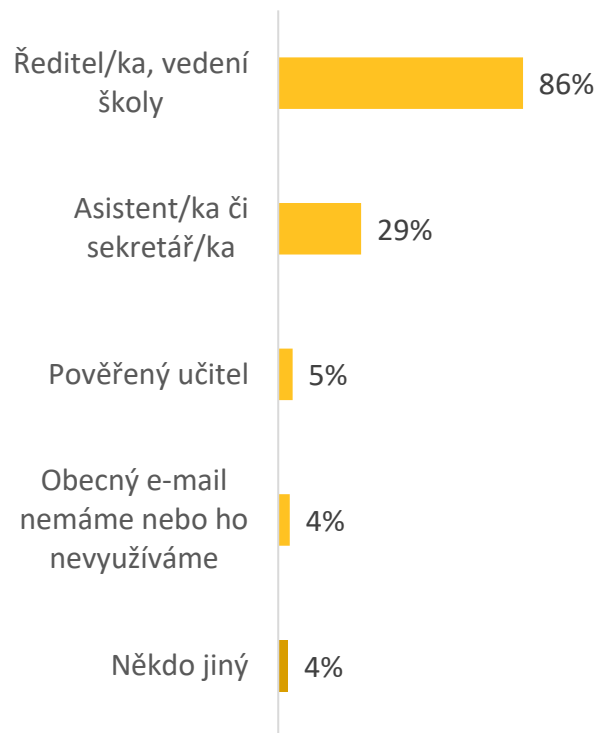
„U nás v Příbrami dělají na úřadu práce burzu škol, které se účastníme. A to je velmi přínosné.“ (ředitelka SOU)

„Díky koruně vznikla spousta webinářů, to je fantazie, že se můžeme dostat i na vzdálený, co pořádá třeba Praha.“ (ředitelka MŠ)

Práce s e-maily – obecný e-mail školy

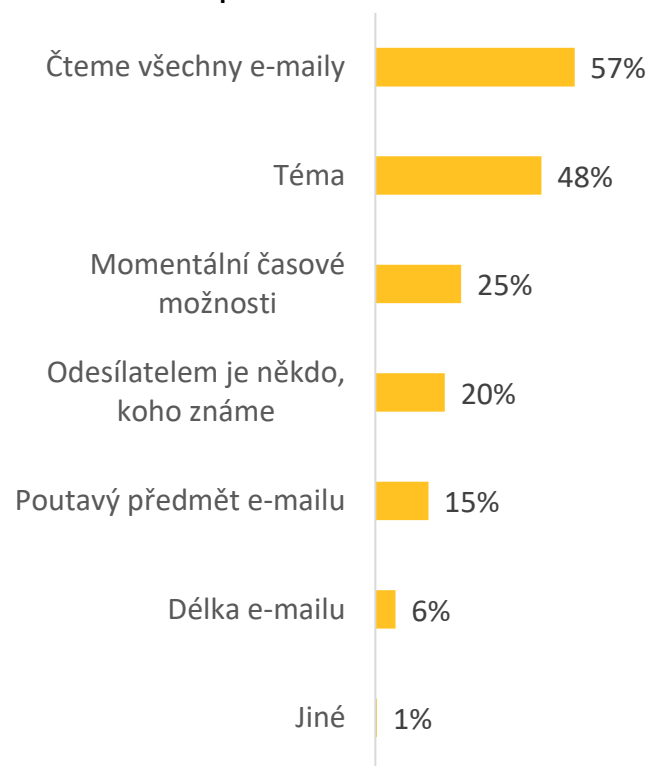

Kdo s e-maily pracuje

SŠ častěji uvádějí asistentku či sekretářku jako osobu, která pracuje s obecnými e-maily (58 %).

Co rozhoduje o další práci s e-mailem

MŠ častěji uvádějí momentální časové možnosti (37 %).

U ZŠ častěji závisí na tématu (57 %) a na odesílateli e-mailu (27 %).

„Reaguji na ty, kde je přesná nabídka, konkrétní, nemusíme dohledávat další stránky a co nabízí.“ (ředitelka MŠ)

„Maily chodí ke mně, takže to procházím já a eventuálně přeposílám dál. Maily filtruju standardně, komerční nabídky rovnou do spamu a jinak nabídky čtu, co chodí z adres, které znám, nebo vím, že se váží na vzdělávání MŠMT, Domy mládeže anebo datové schránky.“ (ředitel ZŠ)

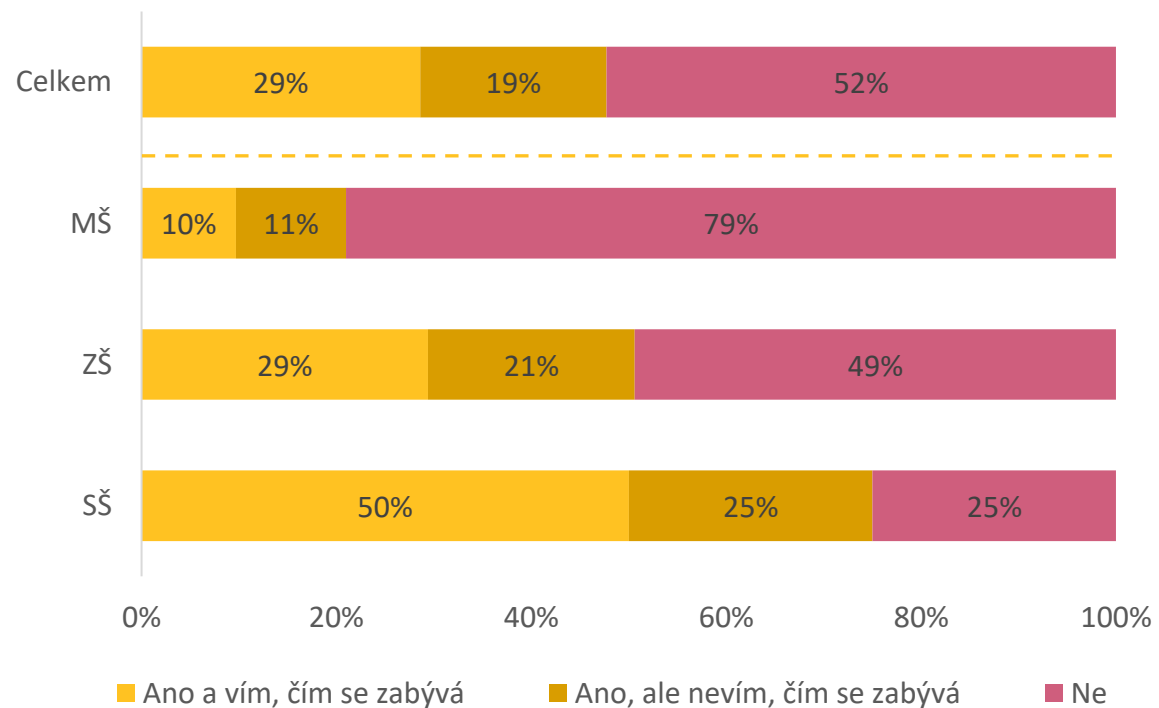
„Mně přijde tolik mailů denně, že je nestihnu ani přečíst. Kdyby mě někdo telefonicky nebo na osobní schůzce utloukl argumenty nebo mi ukázal příklady dobré praxe, takže já na telefony reaguju.“ (ředitelka SOU)

„Mám asistentku, ta to třídí a rozesílá na širší vedení i mně. Ale je to přehlceno, já už jdu za tím, co potřebuju. Co chodí navíc, to mažu, často i bez přečtení. Není šance nabídky pročitat, ale když to rezonuje s tím, co řeším, tak to otevírám.“ (ředitel ZŠ)

Povědomí o DZS

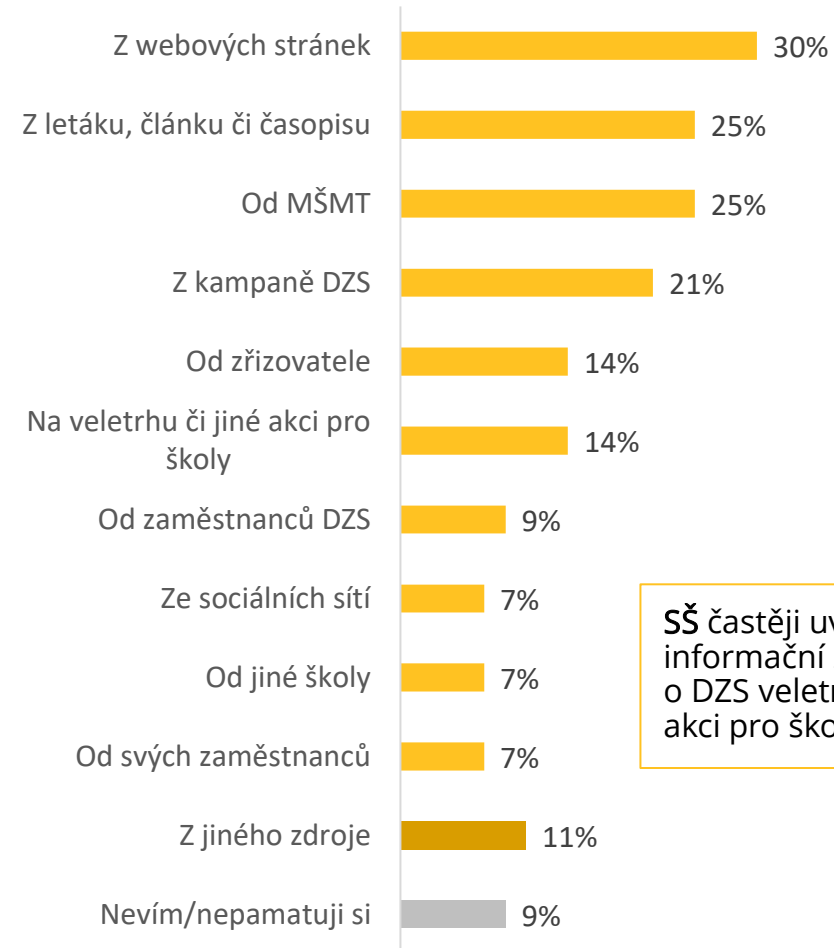

Znalost DZS

Časopis Mozaika odebírá 1 % dotázaných, dalších 10 % časopis zná.

Odkud znají DZS (n = 57)

SŠ častěji uvádějí jako informační zdroj o DZS veletrh či jinou akci pro školy (27 %).

Aktivity škol

Pořádání aktivit nad rámec běžné výuky

Akce, kterých se školy účastní

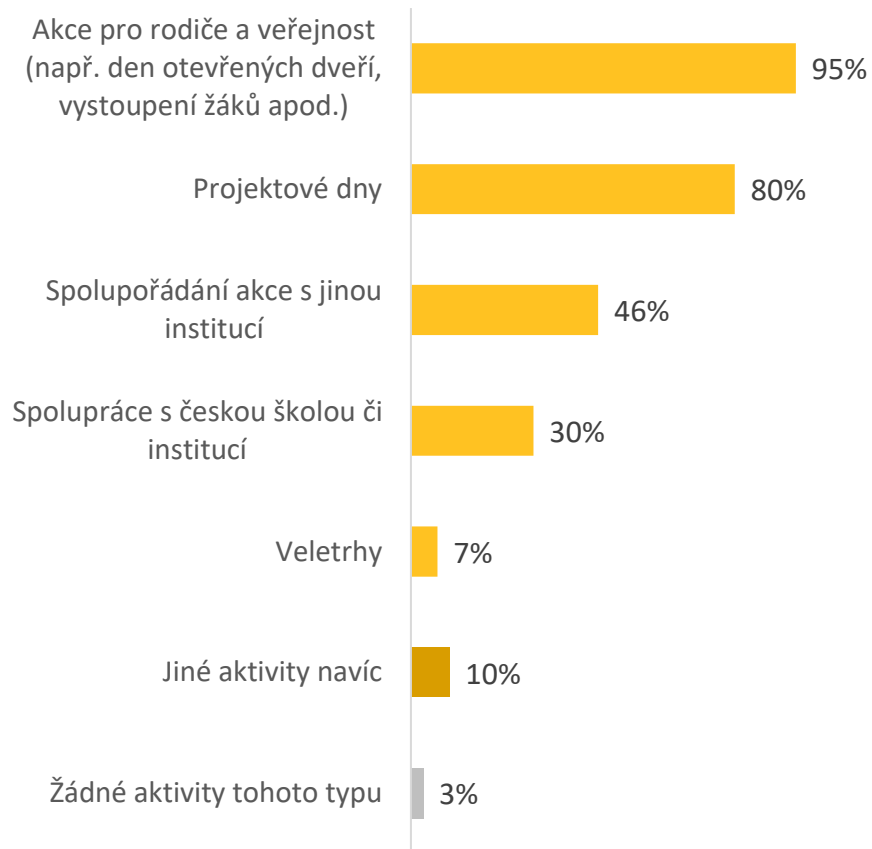
Dotační programy a granty

Zahraniční spolupráce

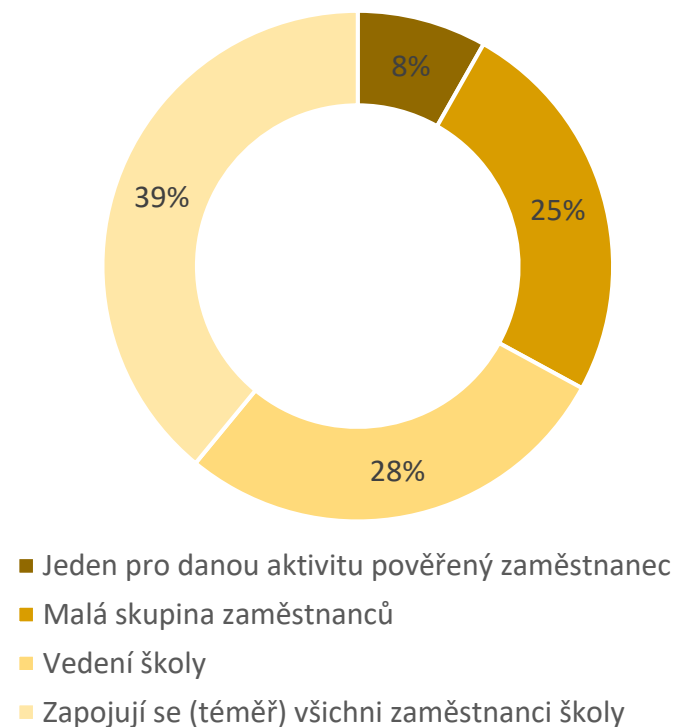

Pořádání aktivit nad rámec výuky

Co školy pořádají

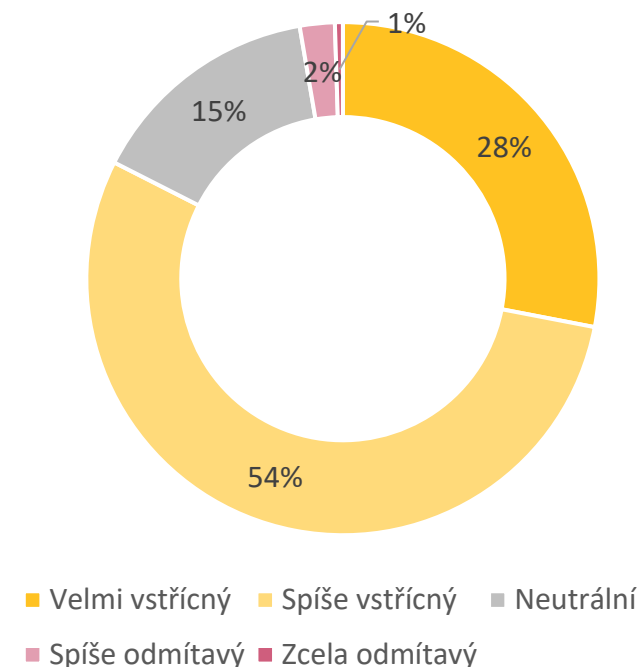

Obvyklý realizátor aktivit „navíc“

V MŠ se častěji zapojují všichni (58 %).

Postoj kolegů k těmto aktivitám

Nejvstřícněji se staví k realizaci aktivit zaměstnanci MŠ (52 % označilo postoj kolegů za velmi vstřícný).

SŠ častěji pořádají veletřhy (21 %) a také spolupracují (42 %) či spolupořádají akce (60 %) s jinými institucemi.

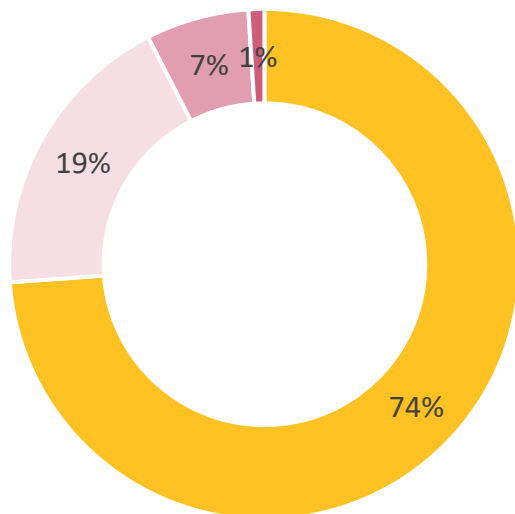
Projektové dny jsou častěji doménou základních škol (87 %).

„Máme studentské společnosti, vnucujeme jim často svoje nápady, abychom je rozhýbali, máme studentský parlament, ty nutíme k činnosti. V pátek máme celoškolské akce, tělocvikáři fungují, chceme, aby ta škola žila.“ (ředitel SOŠ)

Akce, kterých se školy účastní

Akce v regionu

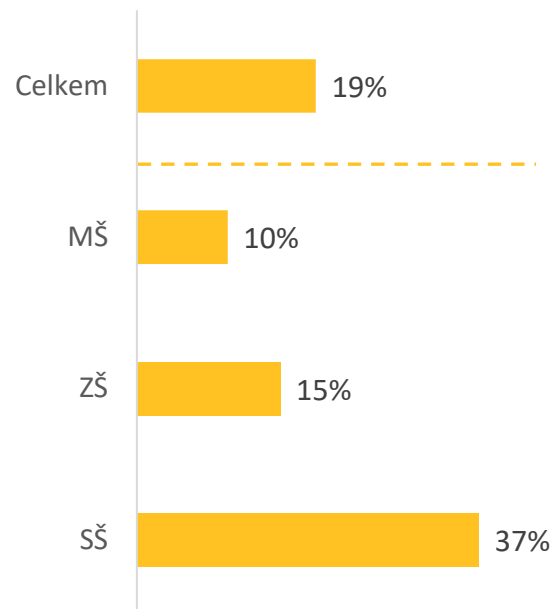
- Probíhají a těchto akcí se zpravidla účastníme
- Probíhají, ale těchto akcí se zpravidla neúčastníme
- Neprobíhají, ale rádi bychom se jich účastnili
- Neprobíhají a nemáme o takové akce zájem

88 % dotázaných SŠ se regionálních akcí účastní.

Hlavními důvody neúčasti jsou přílišná vytíženost a nevhodné termíny či lokalita.

¾ škol, které se akcí účastní, jsou spokojeny s množstvím i tematickým pokrytím akcí.

Účast na akcích mimo region

Příklady akcí:

MŠ: Semináře pořádané MAS, konference, projektové dny

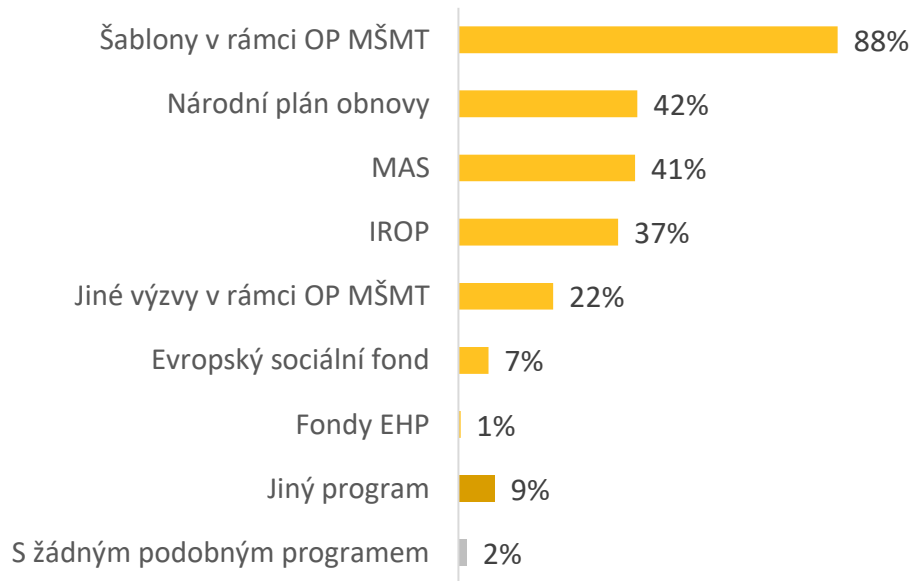
ZŠ: Akce MAP, semináře, workshopy, knižní veletrh, kulturní akce, sportovní akce, vědomostní soutěže, přehlídky (recitační, pěvecké, výtvarné apod.)

SŠ: Veletrhy, semináře MAP/KAP, výstavy, přehlídky, soutěže, burza škol, dny otevřených dveří, aktivity DZS, eTwinning

U regionálních (menších) akcí je preferována osobní účast – je prostor řešit konkrétní případy, potkat se s kolegy a sdílet zkušenosti.

Webináře jsou vítané spíše **u větších, celostátních akcí**, pořádaných např. v Praze.

Zkušenost s dotačními programy

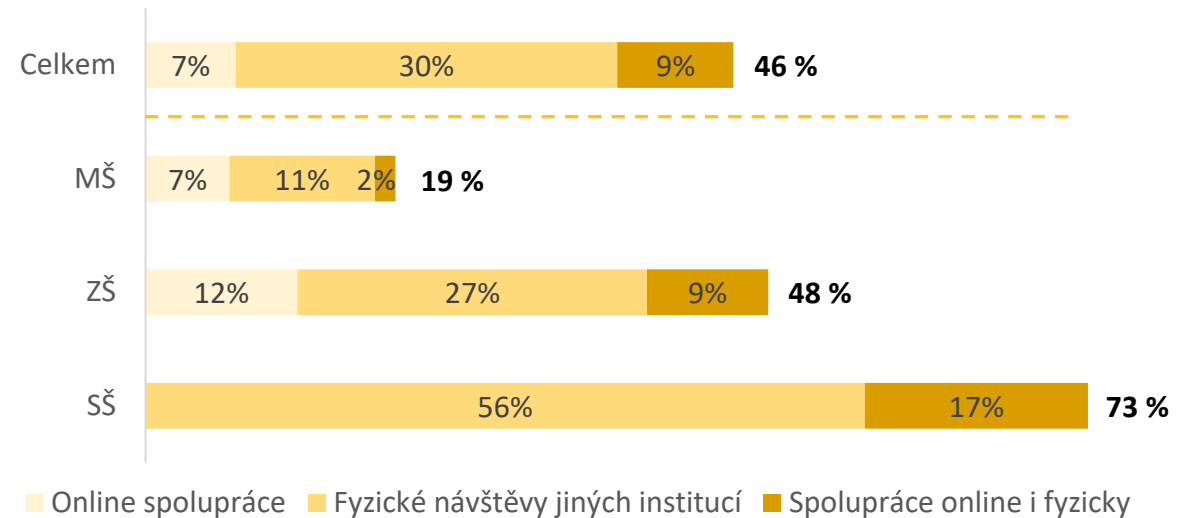
ZŠ častěji než ostatní typy škol využívají Národní plán obnovy (66 %), IROP (47 %) a MAS (55 %).

„Využíváme Šablony, ale Erasmu nebo toto, zatím jsme neměli zkušenost, jsme malá školka, takže nic takového.“ (ředitelka MŠ)

„Za posledních 10 let jsem na dotacích nasbíral asi 570 milionů korun a proinvestoval, ale to je dáno charakterem školy, regionem atd. Téměř vše, co se dá čerpat, si užíváme, plánů na investice, dotace.“ (ředitel SOŠ)

„Chtěli rozjet zahraniční spolupráci se školami, ale to se nepodařilo skrz to poslední období. Máme to před sebou jako výzvu.“ (ředitel ZŠ)

Zkušenost se zahraniční spoluprací

Najít partnera bylo obtížné pro 32 % škol, které spolupracují se zahraniční školou či institucí. V případě **SŠ** je to 45 %.

„Spolupráce s rakouskou MŠ, vzájemné setkávání rodin, seznamování dětí s němčinou.“ (ředitelka MŠ)

„Spolupráce se zahraničními učiteli – návštěvy ve výuce.“ (ředitel ZŠ)

„Účast v projektu Comenius – multilaterální spolupráce (2x), který předcházela aktivitám Erasmus+.“ (ředitel SŠ)

„V rámci programu MAS – přeshraniční spolupráce škol.“ (ředitel ZŠ)

Internacionalizace ve vzdělávání

Důležitost obecně a pro samotnou školu

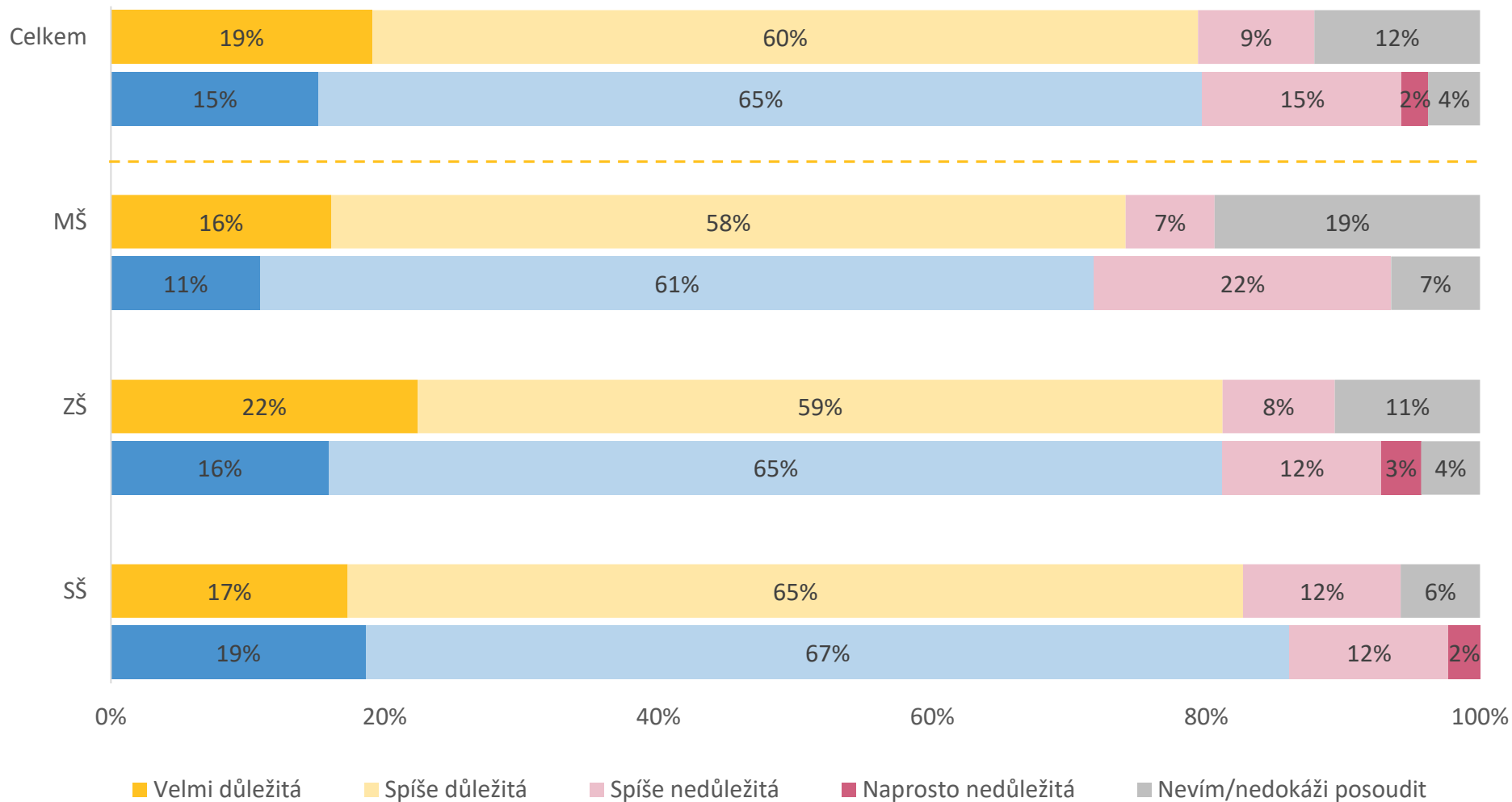
Přínosy mezinárodní spolupráce

Podpora mezinárodních aktivit zřizovatelem

Aktuální prioritní témata

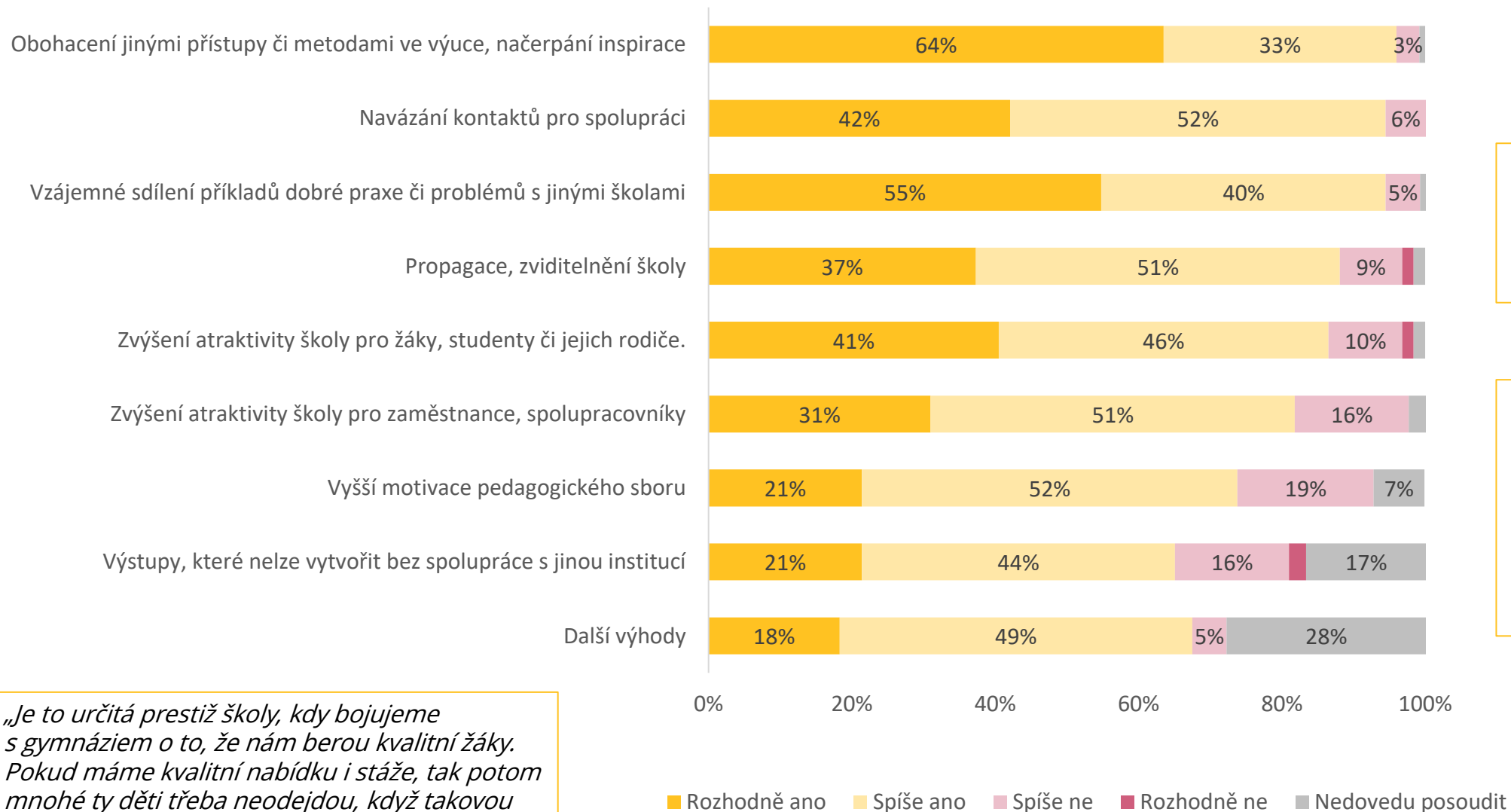

Vnímaná důležitost internacionalizace ve vzdělávání

■ Důležitost internacionalizace ve vzdělávání v českém školství
■ Důležitost internacionalizace ve vzdělávání pro dotázanou školu

Přínosy mezinárodní spolupráce

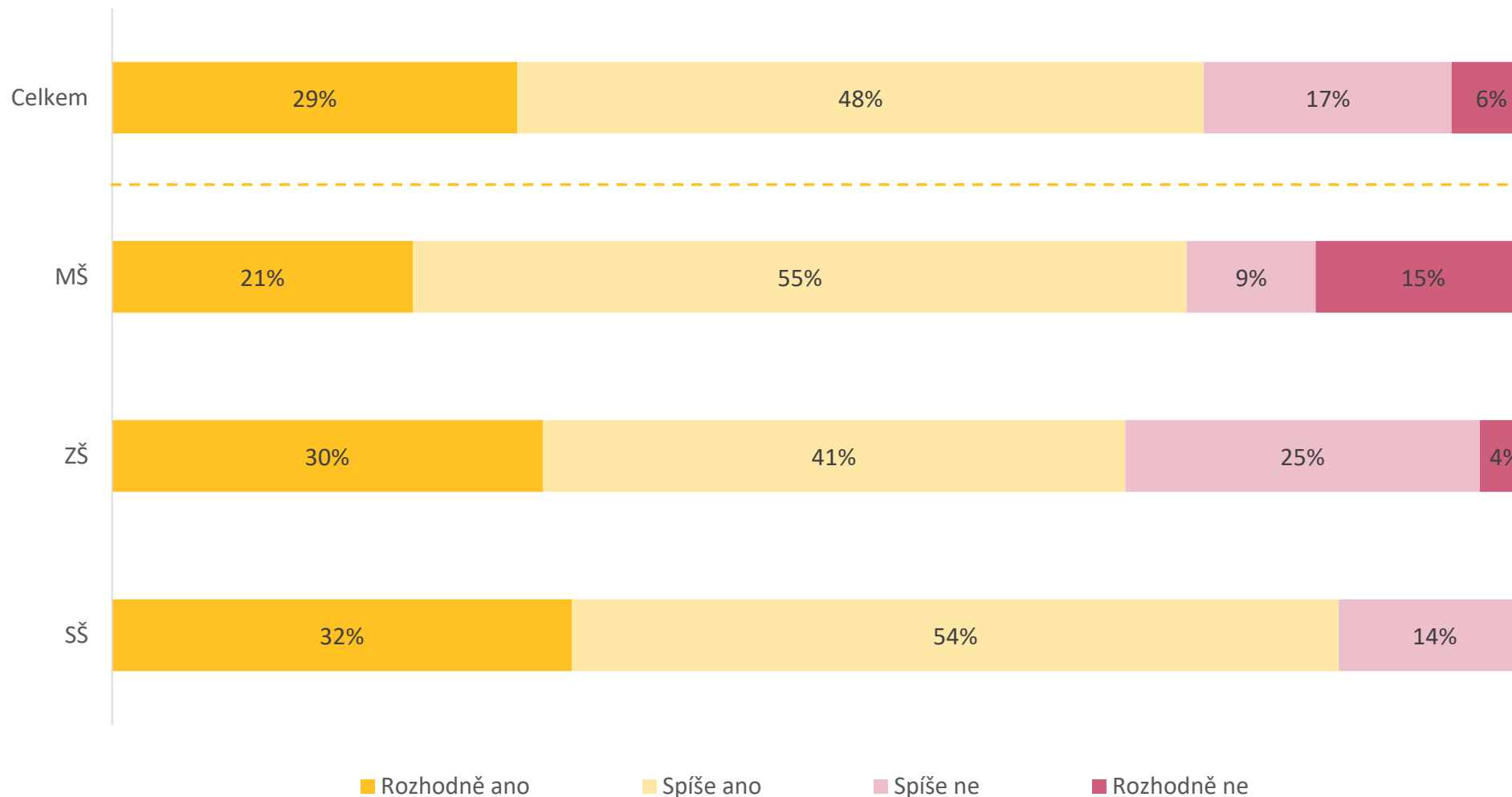

N = 126
 => odpovídali pouze ti, pro jejichž školu je internacionalizace důležitá

- Další výhody:**
- rozvoj jazykové vybavenosti
 - poznávání jiných kultur
 - rozšiřování obzorů
 - motivace ke studiu
 - vytvoření přátelských vazeb

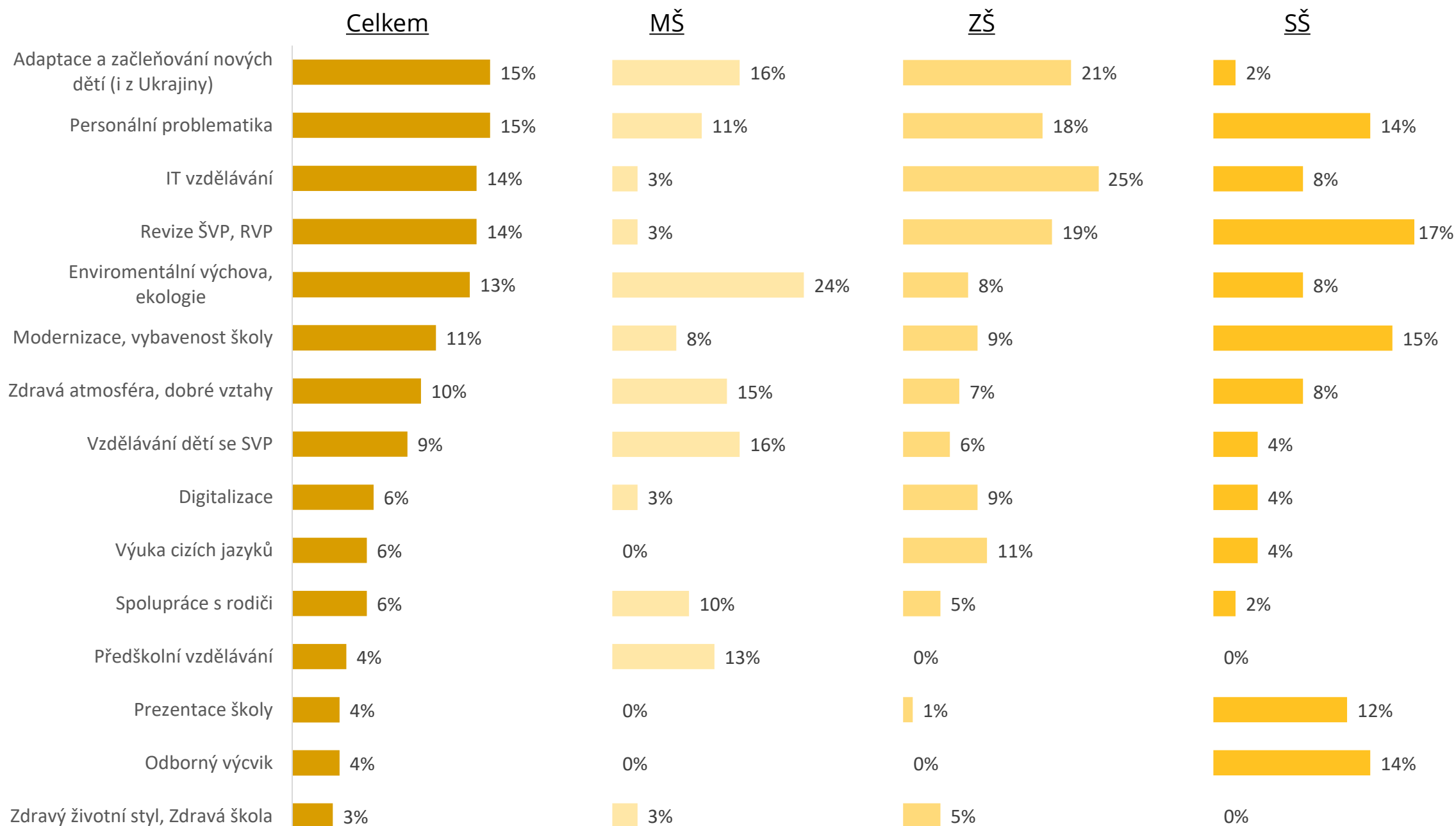
„Je to určitá prestiž školy, kdy bojujeme s gymnáziem o to, že nám berou kvalitní žáky. Pokud máme kvalitní nabídku i stáže, tak potom mnohé ty děti třeba neodejdou, když takovou nabídku mají a možnosti.“ (ředitel ZŠ)

Podpora zřizovatele v rámci mezinárodních aktivit

N = 126
=> odpovídali pouze ti, pro jejichž školu je internacionalizace důležitá

Prioritní témata škol v současné době

Program Erasmus+

Povědomí škol o programu

Zkušenosti s programem

Důvody nezapojení

Možnosti a potřeby škol

Zvažování zapojení se v budoucnu

Potřebná podpora

Povědomí o programu Erasmus+

Spontánní asociace

ZŠ častěji zmiňují výměnné pobyty žáků/studentů (39 %) a také zahraniční stáže pro pedagogy (28 %).

MŠ častěji v možnosti „jiné“ uvádějí, že nevědí, co si pod tímto programem mají představit.

V rámci **fokusních skupin** projeví hlubší znalosti o programu ředitelé ze **sektoru VET**.

I v **sektoru školního vzdělávání** všichni ředitelé měli alespoň základní povědomí. Primárně si však program spojovali s **mezinárodní mobilitou žáků či studentů** (a to hlavně středoškoláků a vysokoškoláků). Informace o tom, že se program zaměřuje i na pedagogy, část respondentů (hlavně zástupců MŠ) překvapila.

„Akce v rámci středních škol, ale s mateřskými to nemám zažito, tam je možná to slovo plus, co to objasní.“ (ředitelka MŠ)

„Když se nad tím zamyslím, tak mám Erasmus vázaný na střední školu a vůbec netuším, co nám může Erasmus+ nabídnout. Nemám informace o tom, k čemu by nám to vůbec bylo.“ (ředitel ZŠ)

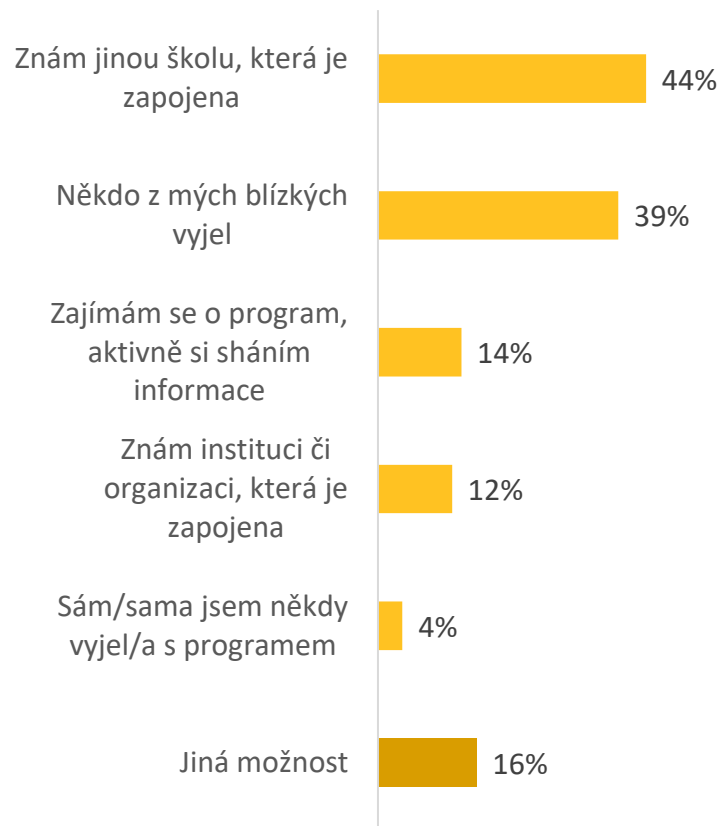
„Před covidem jsem absolvovala semináře s DZS a kdyby do toho nepřišel covid, tak se můžeme domluvit se školou v zahraničí, která je stejně zaměřená jako my. Ale kvůli covidu jsme do toho nešli, nikdo nevěděl, jak dlouho to bude trvat. A teď zase sháníme informace, budeme shánět školu a budeme podávat žádost.“ (ředitelka SOŠ)

„Výměnné pobyty pro žáky, komunikace v cizím jazyce, spolupráce.“ (ředitel ZŠ)

„Co se týká mezinárodní spolupráce, tak už máme nějakou historii. U nás v příhraničí je to jednodušší, protože ten partner se najde snadno, máme to 25 km na hranice. V současné době máme 2 projekty s německým partnerem.“ (ředitel SOŠ)

Zkušenosti s programem Erasmus+

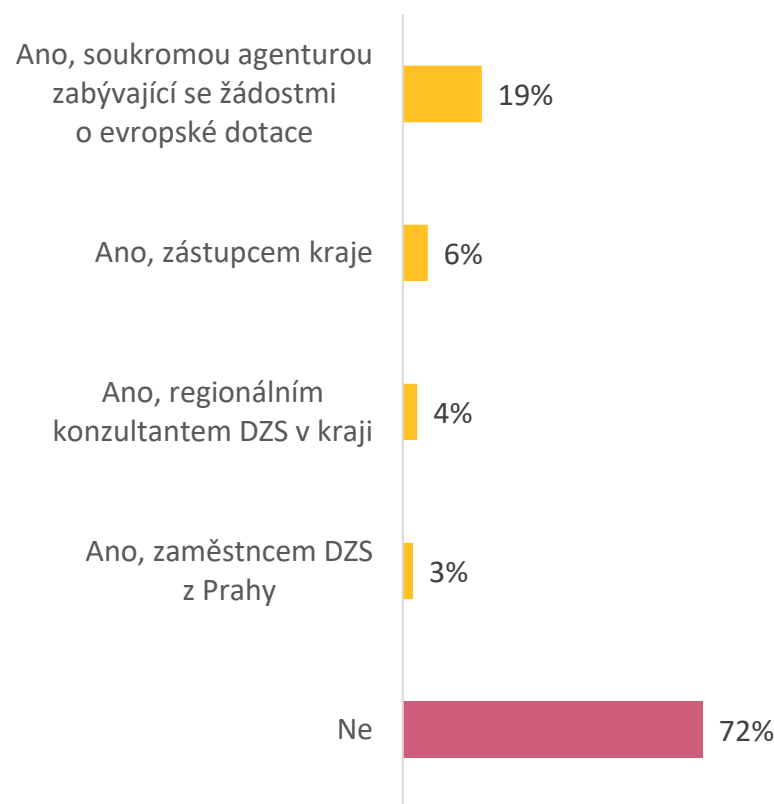
Zkušenosti z blízkého okolí

MŠ častěji uvádějí, že nemají žádnou zkušenost s tímto programem (jiná možnost).

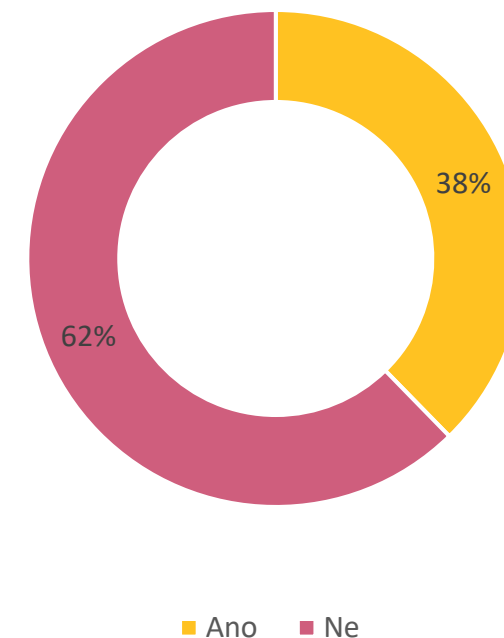
SŠ častěji znají jinou školu (63 %) či organizaci (23 %), která je do programu zapojena a také se častěji zajímají o program a aktivně shánějí informace (27 %).

Zda byli někdy osloveni k zapojení do Era+ nebo Sboru

SŠ častěji deklarují nabídku od soukromé agentury (37 %) a od zástupce kraje (13 %).

Již aktivně hledali informace o programu

Z dotazovaných škol o programu Erasmus+ již v minulosti hledalo informace 13 % **MŠ**, 45 % **ZŠ** a 56 % **SŠ**.

Důvody nezapojení do programu Erasmus+

MŠ častěji uvádějí problémy personálně zajistit chod školy (68 %) a jazykovou bariéru zaměstnanců (65 %).

SŠ častěji deklarují nezájem žáků, studentů či jejich rodičů (25 %) a zapojení školy do jiných mezinárodních programů (8 %).

„My jsme si teď zahraniční spolupráci se školami dali do Šablon, protože už to známe. Zvolil jsem tuhle variantu, protože je pro mě jednodušší, než řešit nějaké evropské finance, vím jaká to může být past.“ (ředitel ZŠ)

„Máme vlastní síť zahraniční spolupráce a výměnných pobytů. Jsme malá škola, snažíme se vyhýbat administrativní zátěži spojené s Erasmem a podobnými projekty, tak je to spíš na osobní úrovni a funguje to dobře.“ (ředitel VOŠ)

„My jsme mladá škola a je to tak, že narážíme, že nejsou lidi, který by se věnovali jen těm projektům. Děláme to v rámci práce navíc a je to těžký.“ (ředitelka SOŠ)

„Za nás určitě bude chybět personál jako náhrada. Když někdo někam vycestuje, kdo za něj bude v malé školce suplovat.“ (ředitelka MŠ)

„Řešíme to, co přijde. Jsem chvíli stavitel, sháním, jak se dělá přestavba, pak jsem energetik, pak právník, ekonom... Řešíme aktuální problémy, co nás zrovna trápí. Byl covid, teď Ukrajina...“ (ředitelka MŠ)

„Na učilišti máme 100 žáků, ale jestli použitelní a sociálně zabezpečení, aby mohli vyjet do zahraničí, to je tak 4 nebo 5.“ (ředitelka SOU)

Možnosti a potřeby škol v oblasti mezinárodní spolupráce

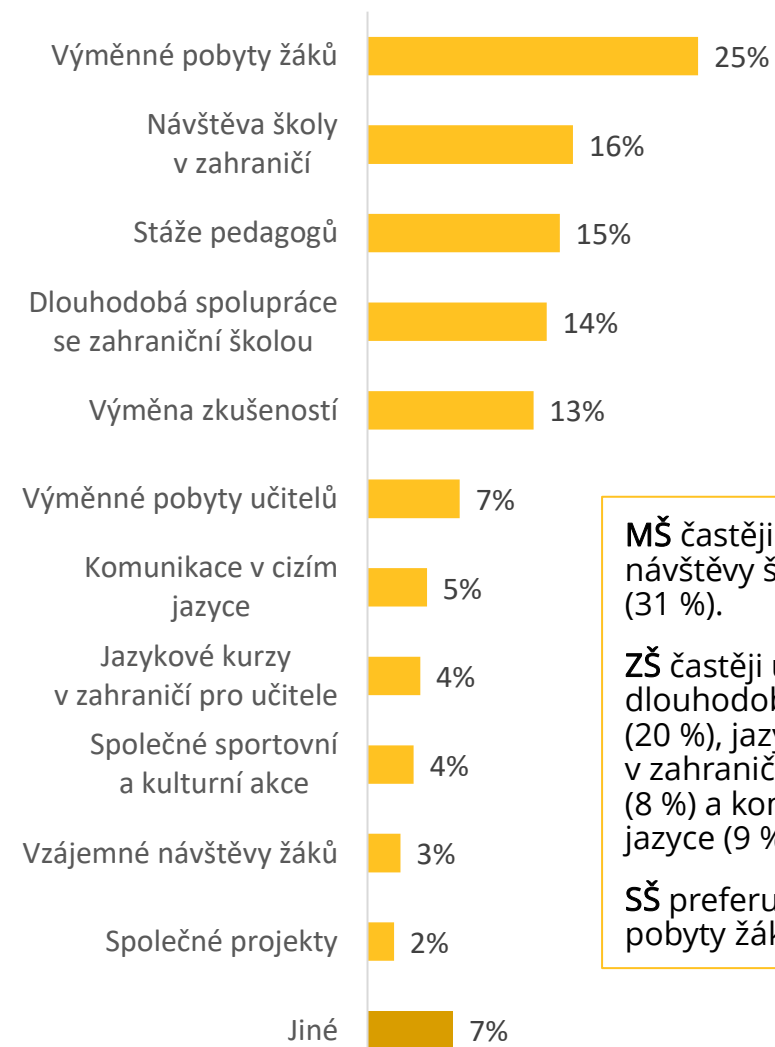
Možnosti výjezdů v sektoru SE

- **Krátké výjezdy pro pedagogy** (max. týden) by řešily obtížnou zastupitelnost v malých školách.
- **Krátké výjezdy pro žáky** (na několik dní) by byly dostupnější pro žáky se SVP, s postižením, pro finančně limitované žáky apod.
- **Alternativy pro jazykově nedostatečně vybavené žáky** by umožnily vyjet více dětem vč. těch ze sociálně znevýhodněného prostředí (např. výjezdy do Slovenska či Polska, výjezdy akcentující výtvarné či pohybové aktivity apod.).
- **Online spolupráce** by podle respondentů měla **následovat až po výjezdu** do zahraničí – ten je dle vyjádření hlavní motivací.
- Zkušenosti se spoluprací se zahraničními organizacemi dotázané školy většinou nemají. **Nemají představu o tom, jakým způsobem je možné spolupráci navázat.**

Možnosti výjezdů v sektoru VET

- Zmiňován byl např. zájem o **výjezd odborných učitelů** (IT, elektro, strojírenství) – stínování, zapojení do výuky (u jazykově vybavených učitelů).
- Zástupce církevní školy by přivítal možnost měsíčního/semestrálního pobytu učitelů, kombinující zapojení do výuky s nevýukovou činností – ve smyslu sabatiklu.
- Pro studenty by podle respondentů byla zajímavá příležitost získat **pracovní praxi v zahraničí** (tj. nejen se zúčastnit výuky).
- Školy, které mají zkušenosti s **online vzdělávacími aktivitami**, je hodnotí pozitivně.

Ideální mezinárodní aktivita

MŠ častěji preferují návštěvy škol v zahraničí (31 %).

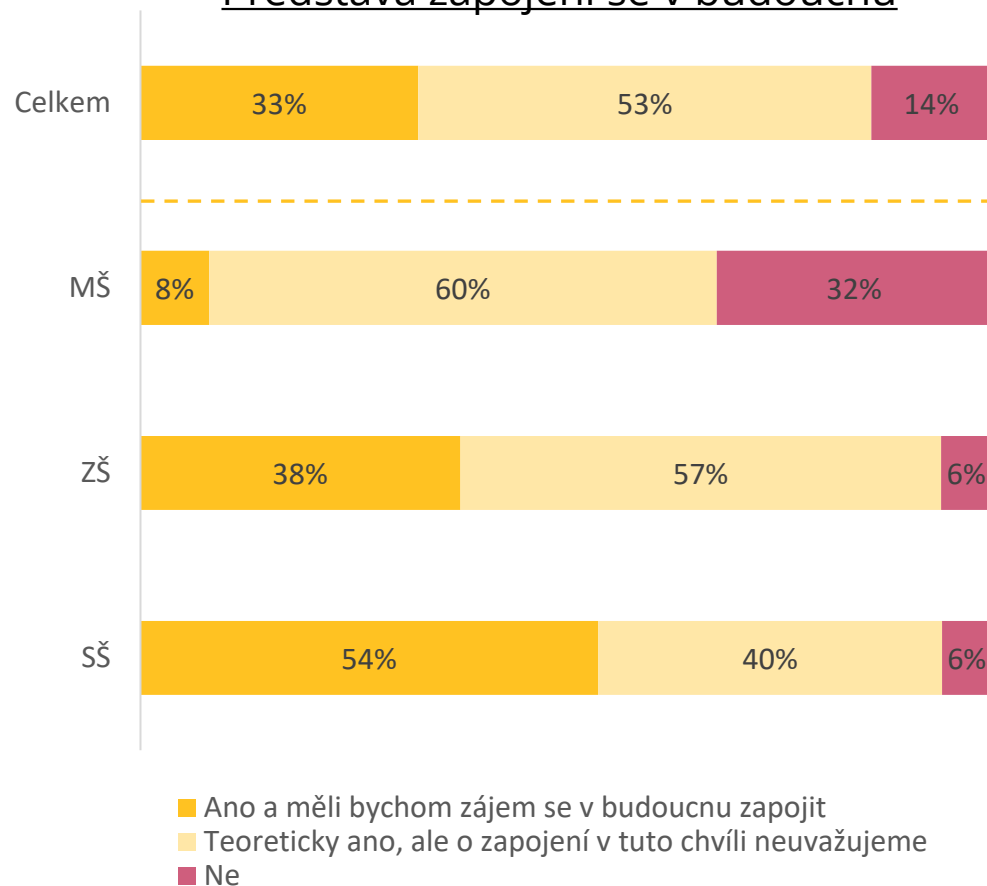
ZŠ častěji uvádějí dlouhodobou spolupráci (20 %), jazykové kurzy v zahraničí pro učitele (8 %) a komunikaci v cizím jazyce (9 %).

SŠ preferují výměnné pobyty žáků (46 %).

Zvažování zapojení se v budoucnu

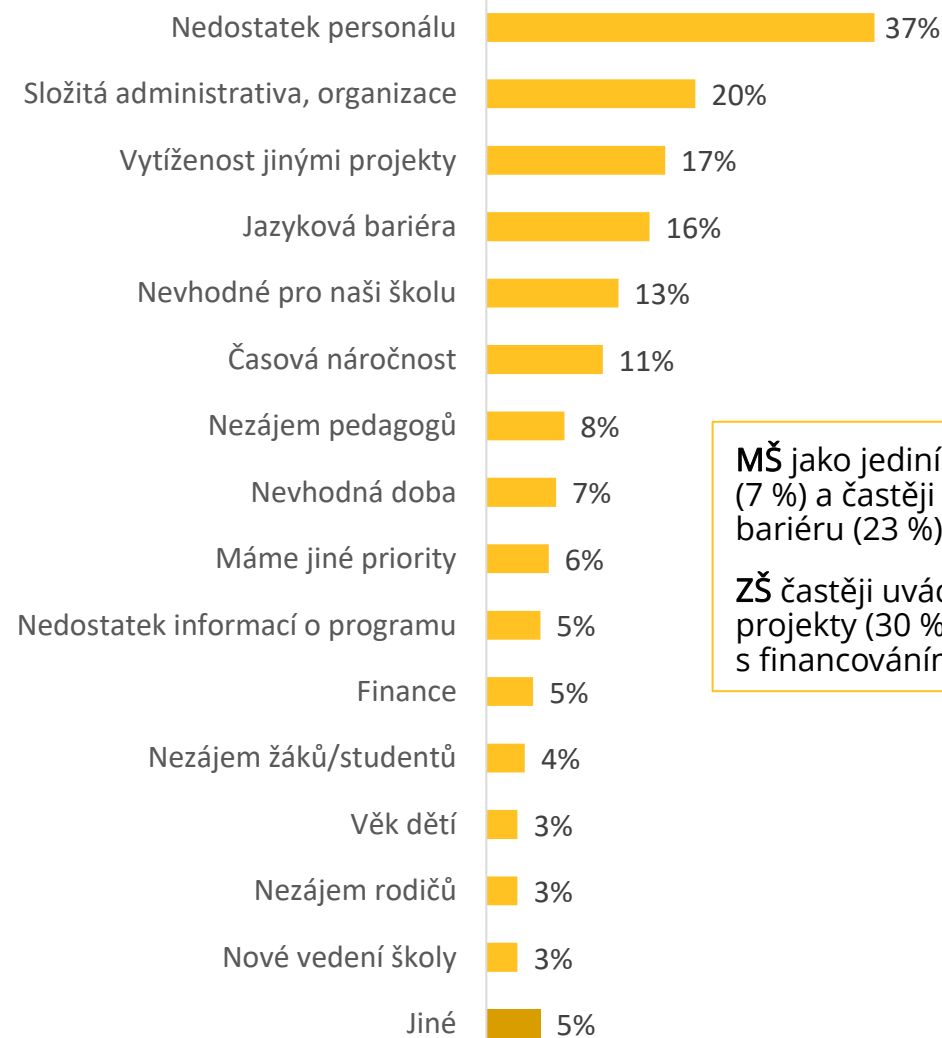

Představa zapojení se v budoucnu

„Je to pro motivované lidi osvěžení někam vyjet, i třeba s nadanými žáky, to může oslovit učitele a může to být dobré. Druhý aspekt je, že mám snahu něco do školy zavádět, takže když učitelé v praxi uvidí, že to funguje, že se to dá zařadit, tak pak to taky funguje jinak a dělat se to dá. Z manažerského pohledu vnímám i tenhle rozměr.“ (ředitel ZŠ)

Důvody pro nezapojení se v budoucnu (N = 134)

MŠ jako jediní uvádějí nízký věk dětí (7 %) a častěji zmiňují jazykovou bariéru (23 %).

ZŠ častěji uvádějí vytíženost jinými projekty (30 %) a problém s financováním (9 %).

Potřebná podpora

Preferované typy podpory:

Dostupnost a srozumitelnost informací

- všechny potřebné informace k programu na jednom místě (webu)
- co všechno musí škola zajistit splnit pro zapojení
- vhodný formát – např. videa (tutoriály)
- podpora ze strany DZS (semináře, webináře, konzultace)
- projektová podpora (např. dotační kancelář)

Sdílení dobré praxe

- možnost kontaktovat zkušené školy, ideálně v regionu
- sdílení na seminářích či webinářích DZS, přítomnost zástupců zapojených škol
- praktické rady prostřednictvím materiálů DZS (brožury, prezentace aj.)

Pomoc, zjednodušení možnosti získání partnera pro zahraniční spolupráci

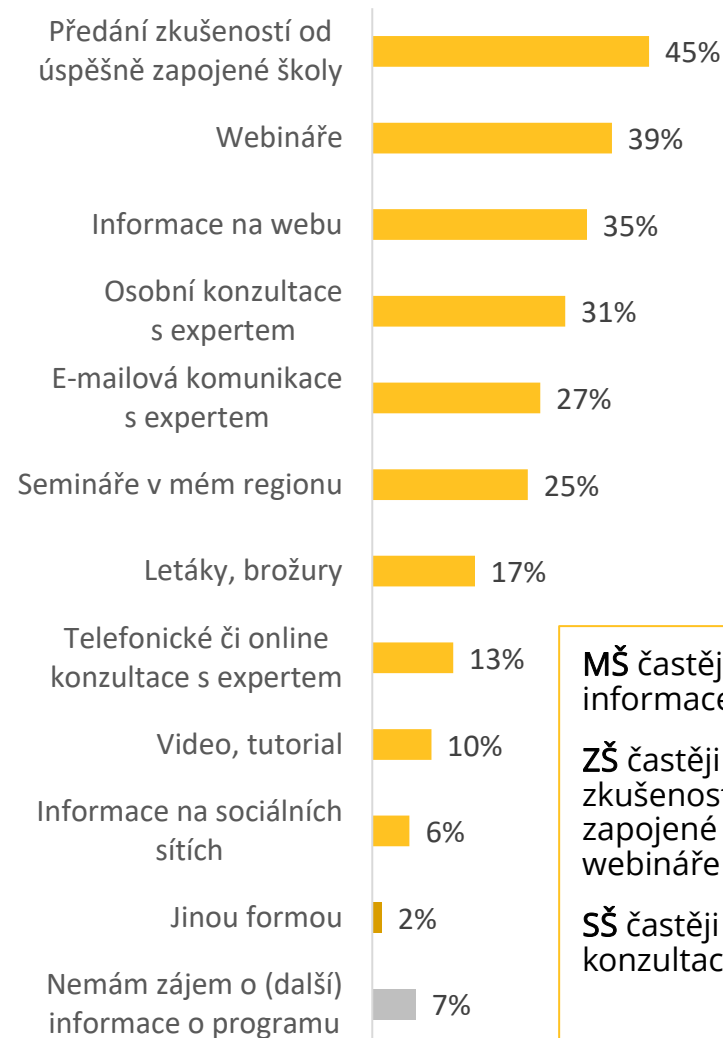
- např. snadnější způsob, jak vyhledávat a třídit školy na platformě eTwinning

„Kdyby někdo dojel a řekl, co to bude obnášet, papírování, administrativa, co to bude školu stát atd. To by bylo nejjednodušší, zeptat se na to, co chci vědět.“ (ředitelka MŠ)

„Já bych uvítala webinář, kde by někdo z DZS projekt představil, co obnáší a hlavně, aby to bylo doplněno příklady z praxe. Aby tam hovořili účastníci nebo ředitelé. Aby řekli, jaké byly problémy, na co si dát pozor. Ne něco číst, ale webinář.“ (ředitelka SOU)

„Mně to přišlo, že na platformě eTwinning si najdete nějakou školu a tu si pak sami zkontaktujete. Přišlo mi to neuspořádaný, spíš jsem od toho čekala, že bude seznam průmyslověk, tady je elektro, a to by mi pomohlo.“ (ředitelka SOŠ)

Preferované formy informací o programu

MŠ častěji nemají zájem o další informace o programu (13 %).

ZŠ častěji preferují předání zkušeností od úspěšně zapojené školy (54 %) a také webináře (48 %).

SŠ častěji zmiňují osobní konzultaci s expertem (46 %).